ԲԱԶՄԱՎԷՊ

ՕԳՏԱԿԱՐ ԵՒ ԶՈՒԱՐՃ ԻՐԱԶԱՆՑ

ՀԱՆԴԷՍ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՒ ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԵԱՑ

ՀԱՏ. Դ. ԹԻՒ 69. ԿԻՒՐԱԿԷ 1846 Դեկտեմբեր 5.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԿԱԼԿԱԹԱ

Թերթ մի լրագրաց 'ի մասին նոր-օրինակ չքնաղութեան հանդիսին Հայ-կականաց Պարսն Ճ'եմարանի Մար-դասիրական, արգասաւորն յոյժ և մեծ-ամենապատուելի, և ասկեցուցանք յայս-միկ, կամ 'ի համաշխարհեան թուոց։ —'Ի բազմաց հնտոյ էր, զի հնգե-գին փառաւորութեան խաղացին 'ի մե-րոյ առևտրոյ Ափրիկէ Տէրութեան՝ ննոյն բան զծանուն փառաւորել 'ի մէջ իւրեանց այսպիսեաց անուամբ այն ինչ փոխեալ մինչ 'ի մերձաւոր ապակա-նեալ երկրին զամենայն 'ի կարգա ընչաքաղց ազգաշնութեան իւրեանց։ Լազարեանց անն 'ի Բաւարիայի փառա-ւոր Մանկաւանց Հայերէն Սահմանաց Ափրիկէ՝ 1400 առաջատար Սահմա-

գին, կատարեալ թէ՝ եւս արժէք նո-րա հայերէն հասանէր յաւելն կամ զինն հայերէն, ուսանողաց զանձեալ 'ի ծոց զդանազանութեան նորանն։ Աստի զէ Լազարեան գործակալ իւր զե-նեալ զտացեալ Հայերէն Սահմանադրի Ափրիկէ։ Հնգեկի փառաւորութեամբ Բնա-կարգոյ եւ նոցին ամենայն զգացեալ՝ յաւելեալն զգին մեզ առնելոյ՝ ցեր-կու հազար, և այնպէս պատուաւորեն զԼազարեան փոխանակ ծագելոյ զզա-մաց առաւելութեան զանազանութեանն յիւր օգուտ՝ յնալ զազատութիւն 'ի ծոցոյ իւրեն։ Բայց այս ամենայն երեկնաշխարհազգ էին առ մեծի և ա-հաւոր խաղաց Լեհնչանդ. Աւագա Պարսից ամենահարուստ փառաւո-կանին Մանթուրայ, որ գրեաց առ գործակալ իւր առ 'ի Կալկաթա ամեն-ցուցանել զգին Սեպտ. 30. Ընծայեաց Ափրիկէ մինչև 'ի Հայերէն Հազար

ռուփի և ա՛ռ առ ամդուղս. որ եկն ե-
կաց յաճրդարանի Մէքէնզի Լայե-
լի և Ընկերութեան, և բարձրացոյց
զգին արկեղ միոյ Աֆիոնի մինչև
9148.995. որով օրն յետ. երեկս մերձե-
ցաւ, պայմանք ուխտից նաւատորմին
ոչնչացան, այն նոցա խառնակեցաւ.
և եղջիւր անհրապարակութեանցն չու-
բաչար բերկաւ. մինչ այսպէս զի խնդէիր
մատուցին Տէրութեան նախանձ սաստ
ինքնամբ զայն պայմանաւ ժամանակի
և անընդունելի եղև. Թէև երբ մերա-
ժեալ արտաքի վաճառն, ոչ ոք զխոհ.
և եթէ Թող տայ Տէրութիւն այս-
պիսի առաջական խայտուք սոսա կամ
նորա խափանաւ հի սատ բերձող ը-
րոց և անհնարութեան հասարակաց՝
մեծամեծս մտօր այս թէ իւր ինքեան՝
և թէ հասարակութեան վաճառակա-
նաց. Յուսոյ յանդապատիւ միայն նրա-
մամբ ընդ յառաջ ՝ի վերջնում ա-
ւուր Նոյեմբերի, և գայս և գործ
բերդատոյր բազմութեան մարդկանն՝
առաջնոց ազգին, հետ զեհեան ան...
ցուցանելով զգինն հինգ ռուփի մին-
չև մեծ ՝ի հարիւր ռուփի հա-
զարս մինչև օրն դիմեցաւ, և գործն
անկատար մնաց. Իսկ եթէ այս Թող_
ացէ նոցա կամ նմանեաց՝ պարտա-
ւորէ Տէրութիւն կամ ինքնին բառ-
նալ ՝ի Չին զնա ափիոն, և կամ
ինչ խափանել զգործն։

— Ի գաւառն Բոմա Բաղաղի գաւա-
ռութեան եղբայր Բաղդասարայ (որոյ կըր-
ապանն կոչմամբ) հարցեալ եթէ
կատարած մահն զաւակաց ի գրոցաց
ի բազ խրատ թէ գործոյն զայդն լու՛
սոցա. „ Այո՛ կուսիկ մի նախ զգուշացուցեալ,
զ...ն ...ի ... ի ...
... ի ... „

Ռ Ջ Դ Ա Ց Ի Ն

ԱՅՆՈՒՆԵ գեո. չհասին ՝ի ձեռս մեր
անհնարին զուտ թիւոք Հայրենեաց
և Պարսկաստանի՝ որոնց համարելն
կոչել ՝ի նոյն գնալոյ Հնդկաս-
տանկան յիշատակաց և Գործառոյթ
Մերազնից ՝ի Կալկաթա, զորոց ա-
րդեն խոստացաք ի մեր կարգս.

ՆԱԶԱՐԵԹԵԱՅ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՀԱՅՈՑ
ՇԻՆԵԱԼ ՝Ի 1724 ԱՄԻ.

Պաշտօնատարք Կալկաթայ և Չինսուրայ Սուրբ Եկե-
ղեցեացն Հայոց.

Պարոնայք Գրիգոր Աբգարեան,
Գ. Յ. Գրիգորեան,
Յ. Մ. Վարդանեան. } Երեսփոխանք

Պարոն Գասպար Մ. Գասպար, Ատենադպիր.

Պարոնայք Թադէոս Զաքարեան,
Նիկողայոս Մ. Մարկոսեան,
Յովհաննէս Գ. Թ. Բաղրամեան } Հաշուեքննիչք

Վիճակաւոր առաջնորդ Կալկաթայ Նազարեթեան
Սուրբ Եկեղեցւոյն.

Տէր Յովհաննէս Խաչիկեան, Աւագ Քահանայ և
Նուիրակ.

Տէր Խաչատուր Ղուկասեան,

Տէր Մարտիրոս Տէր Յովսէփեան.

Ընդ Վիճակի Կառավարութեամբ

ՉԻՆՍՈՒՐԱՅ ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՀԱՅՈՑ
ՇԻՆԵԱԼ ՝Ի 1695 ԱՄԻ.

Տէր Յովհաննէս Միկայելեան, Վիճակաւոր Քահանայ.

ՀԻՒՐԱՆՈՑ ՀԱՅՈՑ.

Նոր կերտեալ կարգաւ եղեւ Եր-
կիր ՝ի Պարոն Յարութիւն Գիւ-
լաւեան.

ԵՒ
ԲԱՂԱՆԻՔ

Առաջինն ՝ի Կալկաթա, ՝ի մէջ ա-
մենայն ազգաց.

ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆ

Հաստատեալ ՚ի Հաշտարխան Հայոց Յունուարի 2. 1821։

Հոգաբարձուք

Պարոնայք Յ. Մ. Վարդանեան Ա. Հոգաբարձու
Գրիգոր Աստուրեան Բ. Հոգաբարձու
Մարտիրոս Յովհաննէսեան Գ. Հոգաբարձու
Պետրոս Յ. Պօղոսեան Դ. Հոգաբարձու

Հայկեան Վարժապետք։

Պարոնայք Սահակեան Եղիազարեան, Ընդհանուր Վերակացու և Ուսուցիչ։
Կարապետ Յ. Աւետիքեան Երէցփոխ
Ջաւահիր Աստուածատրեան, Օժանդակ Վարժապետ Անգղիական։
Միհր Կրէֆ, Ռուսերէն.
Միհր Լէվին, Երէցփոխ։

Ռուսական Լեզուի Ուսուցիչ։

Ռուսին Լեզուի Պետրոս։

Բժիշկ

Միհր Պետրոսեան։

Դպիր և Տեսուչ

Պարոն և Տէրտէր Կարապետ [illegible]

Նոր քան զայս էր ՀԱՅԿԱԿԱՆ Դպրոց հիմնադրեալ Պարոն Յարութիւն Պօղոսեան որ յամին 1824 փակեցաւ ընդ Մ. Հովհաննէսին։

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱԼՈՒԹԵԱՆ ԴՊՐՈՑ։

ՀԱՅ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՍԻՍՐԱՆՑ ԿԱՄԻ

ՕՐԱԿԱՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ

Դ. ՏԱՆ

ՊԱՐՈՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՎԵՏԻՍԵԱՆՑ։ Ընդհանուր Հայ Վարժապետ Մաշտոցեան Ճեմարանին և Ուսուցիչ։

ՍՈՒՐԲ ԱՆԴՐԷԱՍ ԴՊՐՈՑ։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՈՒՍՈՒՄՆ ՄԱՆՈՒԿ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ։

Մ. Դ. ԹԱՂԻԱԴԵԱՆՑ։

☞ Ընդհանուր Եկեղեցւոյ Աշակերտք պէտքէ կալ- ... և պահէ հարկաւոր մանրամասն։

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հաստատեալ ՚ի 16 Յուլ. 1845

Պարոնայք Պ. Յ. Սարգսեանց,
Յովսէփ Աղաբէգեան,
Ստեփան Զաքարեան,
Աւետիք Պալասանեան,
Թ. Խ. Լազարեան,
Մկրտիչ Պ. Թումաջեանց։ } Խորհրդականք

Պարոնայք Ստեփան Զաքարեան,
Թ. Խ. Լազարեան։ } Ատենադպիր

Պարոն Ա. Պալասանեան, Հաշուակալ։

Պ. Յ. Սարգսեանց, Ատենապետ։

ՏՊԱՐԱՆ

ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻ

Ընծայեալ ՚ի Պարոն Պօղոսէ Աստուածատրեան,

Ուսմանց Եանըըէ Գործաւոր և Տպագիր։

ՏՊԱՐԱՆ

ԱՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մ. Դ. Թումաջեանց Վերատեսուչ

Յովսէփ Աթանաս Երէցեան,
Մկրտիչ Կ. Խոջամեան,
Յարութիւն Թ. Յովսէփեան, } Գործաւորք
Սամ Կոպոյ, Ճնշաբանի Աշակերտ։
Գոպալ Պաւս, Ցրող։
Ճ. Կոպէր, Մանկամարդ մէք ազգաց։
Ջուման, Կանխագար մէք ազգաց։

ԱՐԾՈՒԻ ՏՊԱՐԱՆ

Պարոն Պօղոսի Վ. Ֆրինեան։

ԱՊԱՀՈՎԱՐԱՆՔ ՀԱՑՈՑ

ՕՐԻԷՆՏԱԼ ԻՆՇՈՒՐԵՆՍ ԿՈՄՓԱՆԻ.
ԿԱՄ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ 60. ԲԱԺԻՆ
Հաստատեալ ՚ի 20 Դեկտեմբերի 1836։

Պարոնայք Պ. Յ. Սարգիս,
Մ. Օ. Յովհաննէս,
Քերոբ Պետրոսեան,
Հարութիւն Կանդիլեան և
Յովսէփ Աղաբէգ։ } Ատենադպիրք

Միւնիխէններէն կամ Գործակալք։

Գործակալք ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ ։

Վաճառատուն Լոնտոնոյ Օֆիս Սիթիէ։

Գործակալք Կ. Նշանեան Կոմ. ի Լոնտոն ։ } Գործակալք
Ռոլանդ և Ընկեր ։ ի Զմի ։
Սարգիս և Մավրէն ։ ի Սելանիկ ։
Ա. Յ. Ենովք ։ ի Պէյրութ ։

ԱՓՐԻԿԷՆ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԿԱՄ

ԱԼԼԱՅԸՆՍ ՄԸՐԻՆ ԻՆՇԻՒՐԸՆՍ ՕՖԻՍ ։

Մայր գումար 828.000 Ոսկիի 80 Բաժին ։

Հաստատեցաւ յամի 1844։

Գործակալք Ֆ. Լոյծէ ։ } Տնօրէնք
Սամուէլ Սմիթ ։
Մարտիրոս Ս. Յովհան ։

Գործակալք Լոյտ Իզրայէլ և Ընկ. ի Լոնտոն ։ } Գործակալք
Ֆ. Ալեքսանտր և Ընկ. ի Զմի ։
Ռիքարտս և Ընկ. ։ ի Պաղտատ ։
Քարոլոս Յովհաննէս ։ ի Սելանիկ ։

Գործակալք ԱՐԻԳԱՐ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ Գործակալք

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾ

ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ ԻՆՇԻՒՐԸՆՍ ՕՖԻՍ

Մայր դրամ 600,000 Ոսկիի 60 Բաժին

Գործակալք Կարապետ Արզարեան ։ } Տնօրէնք
Միքայէլ Ս. Յովհան ։
Մանուէլ Զարարեան ։
Ընթանիկ Պէնտղա ։
Պ. Յ. Սարգիս ։
Ռ. Սմիթսըն ։
Փիլիպպոս Ռ. Գէորգ ։

Վաճառատուն Լոնտոնոյ Օֆիս , Նաւահանգիստ ։

Գործակալք Մէթիւն } ի Լոնտոն
Ճարլթըն և Կո. ։

Ճէյմս Ռիչարտսըն և Կո. ի Մանչեստր } Գործակալք
Ռոպինսըն և Կո. ի Մարսէյլ ։
Պէթինկթըն և Կո. ի Լիվըրփուլ ։
Մըրրէ և Կո. ։ ի Զմի ։

Գործակալք ։

Գործակալք ՓԻԼԻՊՊՈՍ ԵՒ ԳԷՈՐԳ ԵՒ Ց. Պ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ ։

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԻՆԿԼԻԶ ՍԱՅԻՄ ՏՈՂՍ ԿՈՄՊ ։

230 Բաժին ։

Մայր Գումար Կ. Ռ. 250.000 ։

Գործակալք Մարտիրոս Ս. Յովհաննէսեան ։ } Տնօրէնք
Ռ. Լանկտոն ։
Կարապետ Արզարեան ։

Ճորճ Մըրրէյ ։ } Տնօրէնք
Ճորճ Մէյ ։
Սամուէլ Սմիթ ։
Ճան Պլարք ։
Պ. Յ. Սարգսեան ։
Ա. Յ. Արզարեան ։

Արիգար եւ Ընկերք։ Գործակալք

ԲՐԻՏԱՆԻԱՅԻ ԻՆԴԻԿՈ ԽԱՌՆԱԿԱՆ ԿԱՄ

ԲԱՐԵԿԱՄ ԼԵՎԱՆԴԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ։

Հաստատեցաւ ի 26 Հոկտեմբերի , 1842 ։

Գործակալք Սամուէլ Սմիթ , } Տնօրէնք
Ճէ. Ա. Ամբրոսիոս
Պրոպերթսընդ Պէյ ։
Պուքքանեըն Դոնըր ,
Յովսէփ Ազարեան ։

Միւնիխէններէն կամ Գործակալք ։

Գործակալք ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ ։

ՀՌՈՎՄԷԱԿԱՆ ԿԱՐԳԻ ՌՈԶԻ ԽԱՌՆԱԿԱՆ ԿԱՄ

ԴԻՇԽԱՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հաստատեցաւ Նոյ . 1845

Գործակալք Ա. Դաւթեան , } Տնօրէնք
Մ. Ա. Յովհաննէսեան
Դ. Միհրդատեան ։
Ս. Սմիթ և
Ֆ. Մոլլասեան ։

Պարոն Ճ. ՄՈՒՐԱԹ Գործակալք

ԱԶԳԱՅԻՆ ՆԱՒՔ

ԽՆԴԻՐԱ

ՀԻՐՕ ։

ՀՌՕՓՍԻՄԷ ԱՆՆԱ ՄԱՐԻԱ ։

ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵԳԱՐ ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՐԳԻՍ ։

ՅՈՎՍԷՓ ՄԱՆԱԻՆԻ ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Իւնիկի Նաւահանգիստ Ընկերութեան ։

ՌԵՇԻՏԷ ։

ՖԵՆԻՔՍ ։

ԳԱՂՂԻԱՅ

Պարոն Ռուսկիանոս Գալլբէկեան Երգեսգարեանց ի Ռանգունայ։ Պարոն Յովհաննէս Մ. Ղազարեանց ի Բէշքթաշայ։

— Լսի թէ տառաջին ծովս Ափրիկէ սիրանի յառաջինեաց ուսուր երկու շարաւթու։

— Գրեն ի Բ.լինդուրայ նոյեմբեր 17 [illegible] թէ զօրավարն Պրոշու բերան եւ այնլոր Բ.Մրուայ, մեծ ապուց Հանդիսիւ ընկալեալ եղև յերգօրորդաց Փոլոսնիկեայ. — որոյ արքն [illegible] և [illegible] ի բանակ անդր երկու զօրոյ [illegible] խաղաց զնաց ի Բ.լինդուր. Յետ որոյ զօրաց նոքա չուեալ էին ի Լ[illegible]։ և արդ ի 21 Սեպտեմբերի մահաւորն Թագաւոր [illegible] Այնչափ [illegible] էին ի Չիրոզիոր։

— Փոխանորդն [illegible] Հա[illegible]. Լորդ Հարինսին [illegible] ի Հա[illegible] ի 25 ամսոյն [illegible]։

— Տէրութեան [illegible] ի մէջ Լ[illegible] և Բ.Լի[illegible] կանոնն [illegible] բաց թղթեանն [illegible]։

ԳԱՐՕՍԿԵՕՏԱՆ

ՆՈՐ ՋՈՒՂԱ

ԱՄԵՆԱՓՐԿԻՉԵԱՆ ՎԱՆԱՐԱՆ

Յուլիս 1-ին Տեառն 1830։

[illegible] Մեծարոյ [illegible] Առաքելեան Գրիգորի [illegible] Զմիւռնիա ի Մադրաս։

Ի բազմաց Հնդկաց մեծամեծաց [illegible] ուսանողաց յա[illegible] Ամենափրկչեան [illegible], [illegible] զի և այլ և [illegible] ուսումնական բազում [illegible] ընդ[illegible] [illegible] մեծահոգին [illegible] ի դոյն Հասանել [illegible] յառաջադիմութեանց։

ՀԱՅ ՈՒՍՄՈՒՆՔ

Թիւ աշակերտաց նոցա .... 66։

Դասատուաց թիւն ...... 6։

Ա ԴԱՍ. Ընթեռնու զՃառընտիր Գրաբառ մեկնութեամբ և [illegible]. զԹուաբանութիւն, և զՏեսանելեաց [illegible]։

Բ ԴԱՍ. Ընթեռնու զՔերականութիւն, զԱշխարհագրական [illegible]ութիւն, և զԹուաբանութիւն։

Գ ԴԱՍ. Ընթեռնու զգիրս Պատմական, զԱշխարհագրական, զԱշխարհագրական [illegible]ութիւն և զ[illegible] [illegible]ութեան և թուաբանութեան։

Դ ԴԱՍ. Ընթեռնու զ[illegible]ն, և [illegible] Հայ բառս մեկնութեամբ և գրչութեամբ։

Ե ԴԱՍ. Ընթեռնու զԱրհեստական [illegible] գրչութեամբ։

Զ ԴԱՍ. Ուսանին զՆշանագիրն, և գրեն ի տախտակի։

ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ՈՒՍՄՈՒՆՔ

Ա ԴԱՍ. Զքերականն Անգղիարէն և Համառօտ [illegible]ութիւն։

Բ ԴԱՍ. զՏետրակն Անգղիարէն։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՈՒՍՄՈՒՆՔ

Ա ԴԱՍ. Ընթեռնու զ[illegible] [illegible] [illegible]ութիւն և [illegible]։

Բ ԴԱՍ. Ընթեռնու զՔերականն [illegible] և զ[illegible] [illegible]։

Գ ԴԱՍ. Ընթեռնու [illegible]։

Պարոն Յովհաննէս Մէնակեան Զմիւռնիա[illegible]
Աստղն Հայ և Ռէֆէրէնդն [illegible]։
Պարոն Սարգիս Ն. Մ[illegible]եան Երկուք։
Պարոն Առաքել Եղիազարեան Երկուք։

Մէրզա [illegible] ի Մադրաս. Պարոնն [illegible]

ՍԱՄ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ։

[illegible] ի Մադրաս։

ԱՆԳՂԻԱ

Ի յերդ Լոնդոնայ բազմ, թէ արք [illegible] զզեղեւն զասպրոյ Հայոց [illegible] ի փողոցն Լոնդոնայ, և մեծամեծն [illegible] կամ [illegible], որ [illegible] [illegible] ինչ է, եթէ ոչ փոյթ [illegible] [illegible]ութիւն [illegible] յարկեանց։ [illegible] Մխիթար Սեբաստացւոյ, «եթէ զգաղտնիս կամ [illegible]

ծխին տակն , որ է զրեթէ . կարմիր գինով թաւրջ գինւո , և ապա նովին ծխիլ չորացուցանեն 'ի շքի կատարէ զպարծ անատարեր 'ի բնականէն ։"

ՕՐԻՆԱԿ ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԵԱՆ . Մէ 'ի չինականաց անտի մերձաւորաւորաց Սիամոյ գնացեալ առ գործակալ շոգենաւային ընկերութեան՝ ասաց . թէ եղեւ ք մեծ յառաջ խարելով զմի 'ի նաւահանգիստ նորա՝ 18 դեկտեմբերի կարգեաց 'ի նմանէ ըստ զխարծ իւր . Այդ չեա գործակալն՝ չեք փոյթ զայդմանէ առ քեզ մնացեն զայդ . Թէ զիա . ասաց չինականն , արհամարհեալ զարմանալ 'ի սեղանն անդր՝ Ողջ Եւրոպա մի տուն է , եւ ոչ խորտ կէկէլ անխառն 'ի մասին աշխարհի . գանձուած պիտառուածոց որ յաղթեալ իւր կէրծանել 'ի պետոց աշխի . " Մինն է Գ. Լորդ Ստանֆորդ Գլատստոն 'ի Գլասգով . որ մեռանելոցն յամի 1833 հասոյց պարտատիրաց իւրոց հարիւրին՝ քառասուն և չորս միայն . բայց յետոյ յաջողութիւն գտանելով , թէպէտ առն և խնդանի ոչ . սակայն զմնացեալ հարիւրին 56 ևս հասոյց լուծանելով ամենայն պարտատիրաց իւրոց . որով ոչ միայն պճակին իւր ազատեաց , այլ և աշխարհի համբաւութեամբ և յարգանաց ատարից և օրինակ եղեւ մեզ փորս իւր ։

Բանասիրական

Գինանց տարածանել 'ի Եփ. 67 էջ 132

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ։—Նախ խրև եմ կարգեն 'ի ծանօթութիւն Եւրոպացւոց՝ ամենեքին անզիտակ եղեն ք՝ ծածկեալ անտառօք և համարեալ մասն 'ի կղզուածոց արքային Կուրգայի ի մնաւոր հանդերձակաց կուսէ . Յամի 1783 Ենգլիացի մի Լայթ անուն՝ հրամանատար հնդկաչէն նաւու մեյ՝ ամուսնացեալ ընդ դստեր թագաւորին Կուրգայի՝ ընկալաւ ըզ կղզին 'ի նմանէ յօժիտս նաւահանգստաւ ևս զայն Ընկերութեան Արևելեան Հնդկաց , որոյ գործակալք եղեալ ընդ արքային Կուրգայի (որ պաշտպանութեան էր ակնածեալ Սիամայ՝ որ շատ ժամանակ արքայն և նախն յուսատու էին) հաստատեցան փոխարէն Եաքաքսի ամի ամի մեջ հազար մարչիլ Սպանիայի . որ 'ի 1800 ամ յաւելաւ յ . եւրու. յասանեհազար՝ փոխարէն ստանալոյ Ընկերութեան 'ի նմանէ ըզ զատուածն Վ. Եղեսլեայ յերկրի հանդէպ Պինանգայ՝ երեսուն և հինգ մղոն յերկայնութեամբ առ ծովեզերբ և չորք մղոն 'ի լայնութեան . պէտք 'ի նորա քին հասին ցամաքին 'ի հարաւոյ ափանն Կուալանէր գետոյ՝ մինչ 'ի հիւսիսային ափն Քաքան գետոյ . ըստ 30—20 Հիւսիսային լայնութեան

ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆ ։—Յամի 1786 իբրև սկսաւ Ընկերութիւնն բնակութիւն հաստատել 'ի Պինանգ , բնակիչք միայն հինգ մի չորսուր ձկնորսք և եթ՝ օմաղայեցւոց և եգիպտ ծովու յորում մեծանք . Նաւահանգստաւ դիւրաւթեանց եւ ազատութեանց Մալայեցւոց և 'ի քաջալերել Ընկերութեան Արևելեան Հնդկաց բնակչաց՝ ժողովուրդն բազմացաւ 'ի զանազան ազգաց այլոց կողմանց . Թիւ նոցա ըստ համարակալութեան Տէրութեան հաշուէ յետ հետագայիւ ։

1821 ոգի 58.057 , 1822 ոգի 51.207 ,
1824 ոգի 53.669 ,
1826 — 55.116 . 1827 — 57.986
1828 — 60.551 .

Յայսմ համարի պարունակին բնակիչք և Պինանգայ և Գաւառին Վ. Եղեսլեայ ։

[illegible] ԱՄԻ 1846

Ի միջոցի Հոկտեմբերի ամի 1828 և Փետրուարի ամի 1829 [illegible] երեք հազար [illegible] Յու- նի 1855 [illegible] 'ի 46.000. և [illegible] 'ի 47.000 [illegible] 93.000 [illegible]
'Ի [illegible] [illegible] 6.299 [illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Բոլոր
[illegible]	19	44	12	190	574	5190	4.781	480	1.890	23	18	36	121	10	42	13.430
[illegible]	—	—	—	—	400	1.690	1.657	517	2.908	162	40	546	49	—	8	7.985
[illegible]	—	—	—	—	6	1.871	1.077	60	2.770	6	21	59	20	—	4	5.904
[illegible]	—	—	—	—	7	540	444	7	3.350	—	6	6	33	—	10	8.402
[illegible]	—	—	—	—	—	821	83	2	4.225	65	73	3	1	—	5	5.278
[illegible]	—	—	—	—	—	524	42	6	1.476	14	189	5	—	—	—	2.256
	19	44	12	190	998	10.645	8.084	1.072	15.619	260	347	655	233	10	69	38.255

[illegible] (0) [illegible] (13) [illegible] (29) 102
[illegible] (586) [illegible] (59) [illegible] (25) 670
[illegible] 694
[illegible] 39.721

Տէրութիւն. — Գիտեմք և որք ՚ի վիճակի նորա եղիցին՝ են կառավարք Ընկերութեան Երևելեան Հնդկաց՝ ուղղեալք ըստ կանոնաց կառավարութեան Միապետութեանն Մեծին Բրիտանիոյ՝ ընդ առաջնորդութեամբ իշխանութեանն Ընկերութեան. Օրէնքն հաստատեալք ՚ի վերայ անխախտ հիմանց արդարութեան և իրաւանց՝ ոչ խորշին և ոչ շեղեին խորտակել անվեհեր զհեռաւորութիւն թէ ՚ի պայմանս և թէ ՚ի սոսկականս. և ամենայն պատիժ պատուհասի հաստատեալ է՝ ՚ի պահպանութիւն բարեկարգութեան և բարեկեցութեան. այն ինչ զուգընթաց ճիգն և փոյթն Պետութեան առ ՚ի յառաջացուցանել, աշխուժացուցանել և պայծառացուցանել զամենայն իւր օգտիւք ժողովրդականութեան, քաղաքակրթութեան և մարդութեան, հանդերձ քաղաքականութեամբ աշխատասիրութեան, պատկառանօք զխոսութեան և կատարելագործութեամբ արհեստից և մեքենայութեանց, կից ընդ յօժարակամ թագաւորութեան ազատութեան մամլոյ ամենայն և ինչ հրատարակաց կարծեաց, առաջնական ստացուած յանկարծ և յանդորրել փոխել իւրաքանչիւրոյ ըստ պարգևելոյ բաշխողին հանդերձ բարեաց, զիւրաքանչիւր անհատ ընդհանուր և զօգնականութիւն զիւրեանց ընդ նոցա. և այս ճարտարութեանց զգուշութիւնս նորա ընթանալ ՚ի ձեռն մայլթանաց զորհնութիւնս յերկնից վասն յառաջադիմութեան և ընդարձակութեան վաճառականութեանց նորին. Ամենայն կողմից զգոյ արտադրութիւնս համարձակ վաճառել ըստ հաճոյս և ինքնիշխանաբար կամաց կողմանց զանազանից. և սակաւութիւնն Երևելեան [illegible]

զուգընթացք և քաղաքութեամբ՝ զատեալ զանազանաց ազնուութիւնս նախատակ ՚ի ձեռաց իշխանութեան.

Արի է Իշխան Գինեղոյ, Մալայի և Անկլաֆուռայ, և զանէ 5000 ռուփի յամսական ռոճակ. Երեք Խորհրդականք իւրաքանչիւր 2000, ընդ ամենայն 6000 ռուփի. գործակից 1080 ռուփի. Ընդհանուր Դատաւոր 3500 ռուփի. Դատաւոր 600 ռուփի. Փոխանորդ Ընդհանրին 800 ռուփի. և Բժիշկ 400 ռուփի. բովանդակ 14880 ռուփի առ ամիս, կամ՝ 178560 ռուփի առ տարին.

Հ[illegible]

ՏՆԱՅԻՆ ԼՈՒՐ

ՀԱՐՍԱՆԻՔ

Ի Օրթագիւղ 22 Հոկտ. 1846.

Պարոն Խաչիկ Պօղոս Խաչիկ ընդ Օրիորդ Աննայի Յովհաննիսեան Սարգսեանց.

Ի Օրթագիւղ 12 Նոյ. 1846.

Պարոն Յարութիւն Կարապետ Ջօհարեան ընդ Օրիորդ Կատարինէ Միքայէլ Յովսէփ Մինասի.

ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Իմացեալ նորոգ առաջադրութեան Տէրութեան ՚ի մասին հարկաց կառավարելոյ՝ ամէնց, և կարգաւորաց, որպէս և վասն բարեկարգութեան փողոցաց Մայրաքաղաքիս, Պիտի Եղգայն ժողով լինել և երևելեան ընդ բուն ՚ի կողմանէ Եղգիս Մեծ. և յԵղգէ Մեծէ, վասնորոյ աղաչեմ կարգադրիչս մեզնացեաց փոյթ ունել բանիս ՚ի պատիւ Եղգիս Մեծոյ.